

Belgisch energiebeleid: knip- en plakwerk zonder visie

Tinne Van der Straeten

Inleiding

Het Belgische energiebeleid laat zich indelen in twee grote periodes: voor en na de liberalisering. Voor de liberalisering was er niet veel wetgeving: er was de oude Elektriciteitswet uit 1925 en de Gaswet van 1965, maar er werd voornamelijk gewerkt via conventies tussen de Belgische staat en Electrabel. De politieke overheid en de energiesector besloten samen welke weg in te slaan en die beslissingen werden dan uitgevoerd door de politieke klasse. Denk bijvoorbeeld aan de keuze om kerncentrales op 20 jaar tijd af te schrijven, wat vertaald werd in hogere elektriciteitsprijzen voor de consumenten.

De liberalisering gaf aanleiding om over een aantal zaken anders te gaan nadenken; Op welke manier de verhouding tussen productie, levering en vervoer regelen? Hoe zouden de elektriciteitsprijzen en de tarieven voor het gebruik van lijnen en leidingen tot stand komen (de eerste op de vrije markt, de tweede bleven gereguleerd)? Wie moest er toezicht uitoefenen op de vrijgemaakte markt, en op welke manier moest dat toezicht vorm krijgen? Op welke manieren zou het privé-initiatief aangemoedigd kunnen worden opdat België zou kunnen beschikken over voldoende en verschillende productiecapaciteit?

De liberalisering zorgde voor een toename aan regelgeving in de vorm van wetten, decreten en besluiten. Ze creëerden in zekere mate transparantie en een kader voor de Belgische energiemarkt. In 1999 zag een nieuwe, omvangrijke elektriciteitswet het licht. Ze beoogde een democratisch afgetoetste visie, maar die ambitie werd niet altijd waargemaakt. Oude gewoonten om met de historische marktspeeler, Electrabel, aan tafel deals te beklinken, slijten moeilijk. Omvangrijk beleid werd ook na de liberalisering niet neergeschreven in wetten, maar kreeg vorm in akkoorden met de sector. Van onafhankelijk beleid, laat staan transparantie, kan daarom vandaag zeker niet altijd worden gesproken.

In deze bijdrage wordt aan de hand van de drie meest recent gesloten akkoorden, de Pax Electrica I en II en het Nucleair Protocol, nagegaan hoe het Belgisch energiebeleid niet getuigt van visie, maar altijd de indruk geeft te vervellen tot knip- en plakwerk op maat van de historisch dominante speler.

Liberalisering: omzetting van Europese regelgeving

De liberalisering van de gas- en elektriciteitsmarkt is er gekomen op initiatief van de Europese Unie. Voor elektriciteit werd in 1996 de eerste elektriciteitsrichtlijn aangenomen, voor gas volgde de eerste richtlijn in 1998.

Beide richtlijnen bevatten regels om de interne markt voor gas en elektriciteit te realiseren en te implementeren. Een centraal element in deze richtlijnen was de vrije keuze voor de afnemer: elke energieconsument moet elektriciteit of gas kunnen

afnemen van een leverancier naar keuze. Daarom werden in de Europese richtlijnen bepalingen opgenomen om de productie, transmissie en verkoop van elkaar te scheiden, om de toegang tot netwerken te kunnen verzekeren, ...

Door de vrijmaking van de markt werd de energieprijns niet langer bepaald in het Controlecomité voor de Elektriciteit en het Gas. De uitbating van de netten kwam in handen van onafhankelijke netbeheerders waar de energieondernemingen geen doorslaggevende participatie in mogen hebben. En regulatoren werden de waakhonden van de vrijgemaakte markt.

De elektriciteitsrichtlijn moest uiterlijk omgezet zijn tegen 19 februari 1999, maar België kreeg uitstel tot 19 februari 2000. De richtlijn werd omgezet in de *Wet betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt* van 29 april 1999 (*Elektriciteitswet*). Tegelijkertijd blijft de oude elektriciteitswet van 10 maart 1925 nog steeds parallel bestaan voor die zaken die niet geregeld zijn in de *Elektriciteitswet*. Het gaat dan hoofdzakelijk over het gebruik van het openbaar domein, met andere woorden, de manier waarop een net aangelegd wordt.

De gasrichtlijn moest omgezet zijn op 10 augustus 2000. In tegenstelling tot de elektriciteitssector werd er niet geopteerd om een nieuwe wet aan te nemen. De omzetting werd gerealiseerd binnen het bestaande kader van de *Wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen (Gaswet)*.

Deze eerste richtlijnen werden verfijnd door twee nieuwe richtlijnen in 2003 voor elektriciteit en voor gas. De liberalisering werd (voorlopig) voltooid met het aannemen van het zogenaamde *derde energiepakket* in 2009. Het bestaat opnieuw uit een gas- en elektriciteitsrichtlijn met de bedoeling om bepaalde disfuncties op de interne markt te remediëren. Zo legt het pakket veel nadruk op de noodzaak van een onafhankelijke regulator met voldoende middelen en instrumenten. Dit derde pakket moest omgezet zijn op 3 maart 2011, maar in België geraakte het zo ver niet, noch op federaal, noch op gewestelijk niveau.

Impact van de liberalisering op het beleid

De omzetting van de Europese richtlijnen impliceerde een ommekeer in het federale en gewestelijke energiebeleid. Door de vrijmaking van de markt werd de energieprijns niet langer bepaald in het Controlecomité voor de Elektriciteit en het Gas. De uitbating van de netten kwam in handen van onafhankelijke netbeheerders waar de energieondernemingen geen doorslaggevende participatie in mogen hebben. Er werden regulatoren aangesteld als waakhond van de vrijgemaakte markt. De federale regulator kreeg de bevoegdheid om de tarieven voor het gebruik van lijnen en leidingen te bepalen. Het gaat dan over de transmissie- en distributietarieven voor gas en elektriciteit.

Hoewel er inbreukprocedures lopende zijn voor de niet-conforme omzetting van de tweede elektriciteits- en gasrichtlijn, was België zeker niet de slechtste leerling van de Europese klas. Zo is België een van de weinige lidstaten waar de eindprijs voor consumenten werkelijk vrij is en niet onderhevig is aan regulering. De regulator is onafhankelijk en heeft verregaande bevoegdheden.

Deze realisaties komen vandaag de dag wel onder druk. Zo heeft de federale regering beslist om vangnetregulering in te voeren om te sterke stijgingen van de elektriciteits- en gasprijzen voor de eindconsument te voorkomen. De regulator is weliswaar nog steeds onafhankelijk, maar een deel van zijn bevoegdheden werden overgeheveld naar de federale energieadministratie. De discussie over de hoogte van de nucleaire windfallprofits moet, op vraag van de federale regering, beslecht worden door de Nationale Bank. Een studie ter zake van de federale regulator CREG wordt daarmee aan de kant geschoven, terwijl een berekening van de nucleaire rente in belangrijke mate gebeurt op grond van de gehanteerde verkoopprijs. Men kan verwachten dat een regulator van de energiemarkt hierin toch meer expertise heeft dan de Nationale Bank.

Deze recente beleidskeuzes lijken meer weg te hebben van schieten in het wilde weg in de hoop ergens een doel te raken dan een gerichte implementatie van een beleidsvisie op korte, middellange en lange termijn.

Ook leken en lijken beleidsmakers niet te geloven in de robuustheid van de regelgeving die ze aangenomen hebben in het kader van de liberalisering. Als enkele jaren na het aannemen van de *Elektriciteitswet* Electrabel zal fuseren met Suez, en later met Gaz de France, nemen de beleidsmakers hun toevlucht tot onderlinge akkoorden om de door de publieke opinie en de regulator geïdentificeerde ongewenste effecten te remediëren. Met als resultaat dat iedereen, uitgezonderd de marktspeler in kwestie, zich bekocht voelt.

Pax Electricae: achtergrond en inhoud

In hartje zomer 2005, op 8 augustus, besliste de raad van bestuur van Suez, op dat moment meerderheidsaandeelhouder van Electrabel, om een openbaar overnamebod uit te brengen op Electrabel. Een half jaar later, op 25 februari 2006, kondigen Suez en Gaz de France hun fusie aan. De overname van Electrabel door Suez, en de latere fusie van Suez met Gaz de France is de aanleiding voor een ingewikkeld akkoord tussen de Belgische regering en GdF-Suez die door het leven gaat als de *Pax Electrica I en II*. De eerste *Pax Electrica* werd goedgekeurd op het Overlegcomité van 11 oktober 2005. De tweede *Pax Electrica* draagt de datum van 6 oktober 2006 en vormt een aanvulling op de eerste.

De bedoeling van dit akkoord was om enerzijds de Belgische verankering van Electrabel te verzekeren, anderzijds de marktwerking te verbeteren.

Zo werd overeengekomen dat de naam 'Electrabel' zou blijven bestaan en prominent zou gebruikt worden. De beslissingscentra van de energieactiviteiten zouden in Brussel gelokaliseerd blijven. De tewerkstelling zou gegarandeerd worden. Er zou een regeringsafgevaardigde komen met als taak de versterking van de samenwerking tussen Suez en de Belgische overheden. In de *Pax Electrica* verandert dit naar de mogelijkheid voor de Belgische staat om een gouden aandeel te bezitten in de fusie groep GdF-Suez. Dit gouden aandeel moet de Belgische belangen vrijwaren in dezelfde mate als het Franse gouden aandeel voor de Franse belangen.

Wat betreft de marktwerking werd afgesproken dat er een taks zou ingevoerd worden voor de niet-gebruikte sites om zo de eigenaars aan te sporen die sites op de markt te brengen. In de *Pax Electrica II* wordt aangevuld dat de jaarontvangsten

niet hoger zouden zijn dan 70 miljoen euro. Het engagement werd aangegaan om een *level playing field* te zoeken voor alle marktspelers op het vlak van de productie. Het aantal marktspelers zou verhoogd worden. Naast de Groep zouden minstens twee andere producenten met een significante omvang actief zijn. Electrabel zou als historische marktspeler andere marktspelers vermogen ter beschikking stellen. Het ging dan specifiek over de overeenkomst tussen SPE en Suez/Electrabel met betrekking tot nucleaire capaciteit. Via uitwisselingen van activa met Suez/Electrabel zou een derde marktspeler op de Belgische markt kunnen verschijnen omdat die ongeveer over 15% van de elektriciteitsproductie in België zou beschikken. Ook werd afgesproken dat er geen maatregelen zouden komen voor 2006 die ertoe zouden leiden dat de gebruiksrechten van Electrabel op de nucleaire provisies zouden beperkt worden.

Nucleair Protocol: achtergrond en inhoud

Het *Nucleair Protocol* werd ondertekend op 22 oktober 2009 tussen minister van Energie Paul Magnette en toenmalig eerste minister Herman Van Rompuy voor de Belgische staat en Jean-Pierre Hansen en Gérard Mestrallet voor de groep GdF-Suez. Het voorwerp van het protocol was de levensduurverlenging van de kerncentrales. De Belgische staat engageerde zich om een wet aan te nemen die de levensduur van de drie oudste kerncentrales, te weten Doel 1, 2 en Tihange 1 met 10 jaar zou verlengen en zo op 50 jaar zou brengen. GdF-Suez engageerde zich om vanaf 2010 en tot en met 2014 een bijdrage van 215 à 245 miljoen euro te betalen aan de Belgische begroting. Voor de daaropvolgende jaren en tot het einde van de exploitatie van de nucleaire eenheden zal het te betalen bedrag vastgelegd worden door een opvolgingscomité bestaande uit vertegenwoordigers van de regering, de nucleaire producenten, de sociale partners en vertegenwoordigers van de Nationale Bank.

Door de val van de federale regering in april 2010 en de vervroegde federale verkiezingen van 13 juni 2010 is de wet die voorzag in de levensduurverlenging nooit aangenomen. De regering van lopende zaken heeft hierin geen initiatief genomen. De meeste politieke partijen hebben bevestigd dat het *Nucleair Protocol* daarom dode letter zal blijven.

Pax Electricae en Nucleair Protocol: standstill op vlak van beleid

De drie akkoorden hebben gemeen dat de Belgische regering zich verregaand engageerde om slechts een beleid aan te nemen over de punten die expliciet overeengekomen waren in die akkoorden. Voor het overige stelde de Belgische regering zich garant voor een stabiel regulatief en normatief kader. Met andere woorden, Suez/Electrabel en later GdF-Suez zagen zich verzekerd van een standstill op wetgevend vlak.

Tegelijkertijd werden zeker niet alle elementen van de *Pax Electricae* uitgevoerd door de groep. Zo is de regeringsafgevaardigde of het gouden aandeel er nooit gekomen. De federale regering moest zich tevreden stellen met een strategisch overlegcomité bestaande uit de energiministers van België en Frankrijk enerzijds en een afgevaardigde van GdF-Suez anderzijds. Het comité zou minstens één keer om de drie maanden plaatshebben. Of dit gebeurt, en welke hefbomen het geeft aan de Belgische

regering om invloed uit te oefenen binnen GdF-Suez, is onduidelijk. Het comité lijkt vooral te draaien om informatie-uitwisseling tussen de Groep en België en Frankrijk, met name over die projecten die België en Frankrijk kunnen interesseren op het vlak van bevoorradingszekerheid.

Gemiste kansen voor het beleid

Door zich zo verregaand te engageren heeft de overheid kansen gemist om een energiebeleid uit te stippelen dat verder kijkt dan vandaag of morgen. Ik kan binnen dit korte bestek slechts drie aspecten belichten: investerings- en bevoorradingszekerheid, mededinging en nucleaire rente.

Investerings- en bevoorradingszekerheid

Investerings- en bevoorradingszekerheid zijn nauw met elkaar verwant. Om de energievoorziening veilig te stellen zijn voldoende en diverse investeringen nodig. Investerings zorgen voor nieuwe en bijkomende capaciteit om de oudere kern- en steenkoolcentrales te vervangen. Electrabel heeft in de diverse akkoorden steeds laten noteren dat ze zou bijdragen tot de bevoorrading via een ambitieus investeringsplan, ook op het vlak van hernieuwbare energie.

Paul Magette, minister van Klimaat en Energie, schermt vaak met het argument dat hij de levensduur van de kerncentrales wel diende te verlengen omdat anders de bevoorradingszekerheid in het gedrang zou komen. Hij voegde eraan toe dat de wet op de kernuitstap niet meer was dan een mooi idee. Deze voorzag wel in een uitstap, maar niet in de ontwikkeling van nieuwe vervangcapaciteit, aldus

de minister. Het is niet de wet op de kernuitstap die aan de basis ligt van een tekort aan productiecapaciteit, wel de *Elektriciteitswet*, het regelgevend kader van de gewesten, en de onzekerheid over de stabiliteit van de wet- en decreetgeving, in de eerste plaats met betrekking tot de kernuitstap zelf. Het is niet de wet op de kernuitstap die aan de basis ligt van een tekort aan productiecapaciteit, wel de *Elektriciteitswet*, het regelgevend kader van de gewesten, en de onzekerheid over de stabiliteit van de wet- en decreetgeving, in de eerste plaats met betrekking tot de kernuitstap zelf.

Als er in 2009 vastgesteld wordt dat er iets schort aan investeringen in productiecapaciteit, zijn er misschien efficiëntere beleidsoplossingen dan de levensduur van de kerncentrales te verlengen.

Met de liberalisering was de centrale planning van de productiemiddelen ook voorbij. In de vrijgemaakte markt komt de beslissing om te investeren bij privéspelers te liggen. Privéspelers reageren op marktsignalen. Zo trekken hoge energieprijzen investeringen aan. Dit impliceert niet dat de markt zichzelf moet omkaderen. De overheid kan – en moet – ook richting geven aan de markt. Klimaatbeleid bijvoorbeeld zorgt voor een hogere koolstofprijs, wat impliceert dat investeringen in hernieuwbare energie interessanter worden dan de bouw van een steenkoolcentrale. Een geleidelijke uitstap uit de kernenergie zal alternatieve investeringen aantrekken. De kernuitstap werd besloten in 2003, de eerste kerncentrale zou dan pas 12 jaar later dichtgaan. Ruim genoeg tijd om nieuwe projecten te ontwikkelen, en zelfs om netinvesteringen te realiseren.

Er was wel degelijk in de *Elektriciteitswet* een instrument voorzien dat de vraag en aanbod van elektriciteit in kaart zou brengen over een periode van telkens 10 jaar: de prospectieve studie. Deze studie moest gegevens bevatten over de bevoorradingszekerheid, de richtsnoeren voor de keuze voor primaire energiebronnen, de aard van de productiemiddelen waar voorrang aan gegeven moet worden, de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen. Deze studie zou aanvankelijk elke 3 jaar aangepast worden. Aanvankelijk was voorzien dat de eerste prospectieve studie klaar zou zijn eind 2007. De studie was uiteindelijk klaar eind oktober 2009. De reden van deze ver-

---

Als enkele jaren na het aannemen van de Elektriciteitswet Electrabel zal fuseren met Suez, en later met Gaz de France, nemen de beleidsmakers hun toevlucht tot onderlinge akkoorden om de door de publieke opinie en de regulator geïdentificeerde ongewenste effecten te remediëren. Met als resultaat dat iedereen, uitgezonderd de marktspeeler in kwestie, zich bekocht voelt.

---

ging zat in diverse wetswijzigingen. Aanvankelijk zou de CREG de prospectieve studie opmaken, om daarna overgeheveld te worden naar de Algemene Directie Energie samen met het Federaal Planbureau. Later werd daar dan de Nationale Bank aan toegevoegd. Terwijl uiteindelijk alle relevante informatie en expertise voorhanden is binnen de technische directie van de CREG. Daardoor is de prospectieve geen beleidsondersteunend en marktomkaderend middel geworden, wel een bundel papier die achter de feiten aanholt.

Op basis van de prospectieve studie maakt Elia, de netbeheerder, dan haar nationaal ontwikkelingsplan op. Elia is het ontwikkelingsplan blijven opstellen, ook zonder prospectieve studie. Met als resultaat dat beiden weinig gecoördineerd zijn. Dergelijk halfslachtig en weinig daadkrachtig beleid ontmoedigt investeringen. Dit wordt niet opgelost door in een onderhands akkoord te laten acteren dat Electrabel de komende jaren veel zal investeren. Er moet een kader gecreëerd worden dat in het algemeen investeringen aantrekt. Dat doe je in de eerste plaats door duidelijk te zijn over je beleidsdoelstellingen en daar niet van af te wijken: hoeveel hernieuwbare energie tegen wanneer, rechtszekerheid met betrekking tot de ondersteuning van hernieuwbare energie, een (definitieve) kalender voor de geleidelijke sluiting van kerncentrales. Het impliceert dat een uitgestippelde beleidslijn ook gevolgd en ondersteund wordt door een flankerend beleid. Want als er in 2009 vastgesteld wordt dat er iets schort aan investeringen in productiecapaciteit zijn er misschien efficiëntere beleidsoplossingen dan de levensduur van de kerncentrales te verlengen.

Mededinging

Voornamelijk de *Pax Electricae* waren bedoeld om de marktwerking op vlak van energie te verbeteren. Minder capaciteit in handen van één speler, meer spelers die elk over belangrijke productiecapaciteit beschikken. Electrabel toonde zich mooie leerling door te beloven langetermijncontracten af te sluiten met SPE en activa uit te wisselen met een derde speler. Dit laatste engagement werd uitgevoerd door de *asset swap* die plaatsvond tussen E.ON en Electrabel in 2009. De steenkoolcentrale in Langerlo en de gascentrale in Vilvoorde kwamen zo in handen van E.ON, net zoals nucleaire trekingsrechten. Wat betreft het langetermijncontract met SPE is het onduidelijk of dit nu uiteindelijk gerealiseerd werd.

Nochtans kan bezwaarlijk gesteld worden dat het nu beter gesteld is op het vlak van mededinging. Het grootste gedeelte van de productiecapaciteit blijft in handen van Electrabel. SPE en E.ON hebben de grootste moeite om nieuwe investeringen gerealiseerd te krijgen in België.

Op vlak van de mededinging werden in de *Elektriciteitswet* nieuwe bevoegdheden ingeschreven voor de CREG. Zij werd expliciet belast met het toezicht op anticompetitief gedrag en oneerlijke handelspraktijken. Vermeende inbreuken konden aanleiding zijn om maatregelen voor te stellen aan de minister of een rapport over te maken aan de Raad voor de Mededinging. De CREG maakte rapporten over de vermeende stijging van de gasprijzen in 2007 en de doorrekening van gratis verkregen CO₂-emissierechten. In beide gevallen werden de aanbevelingen van de CREG niet opgevolgd door de regering. Ook de Raad voor de Mededinging gaf weinig gevolg aan de vaststellingen van de CREG.

Er schort dus iets qua wetgeving. Maar het ontbreekt ook aan proactieve wetgeving om de productiemiddelen open te breken. Mogelijkheden bestaan in het veilen van productiecapaciteit, een opkoopmaatschappij voor nucleaire elektriciteit (*single buyer*), of vermijdbare heffing voor marktpartijen met een marktaandeel met meer dan 45%. Al deze ideeën worden door politici verdedigd tijdens verkiezingsdebatten, maar geen enkel heeft geleid tot een daadwerkelijk initiatief.

De levensduurverlenging van de kerncentrale is een bevestiging van de de facto monopoliepositie van Electrabel. Een nucleair trekkingsrecht links of rechts beloofd (en uitgevoerd) onder de *Pax Electricae* verandert daar niets aan. Het is daarom des te schrijnender dat men zeer snel was om de levensduurverlenging te beloven, zonder na te denken wat de impact op de marktwerking zou zijn.

Nucleaire rente

Het begrip 'nucleaire rente' verwijst naar het feit dat nucleaire producenten grote winsten realiseren. Dit heeft te maken met het feit dat de productiekost van kernenergie zeer laag is en de verkoopprijs verschillende keren hoger. Op de vrijgemaakte markt wordt de prijs immers bepaald door de centrale die de laatste kWh produceert om vraag en aanbod te laten samenvallen. Dit is in België meestal een gascentrale. De goedkope nucleaire elektriciteit wordt dus gewaardeerd aan de prijs van de marginale gascentrale. Daartussen zit een flinke marge die de nucleaire producenten opstrijken. Volgens de CREG loopt die op tot bijna 2 miljard, volgens de Nationale Bank bedraagt die 800 miljoen.

Niemand ontkent dat de nucleaire rente bestaat, zelfs Electrabel niet. Sinds 2008 legt de federale regering een jaarlijkse heffing op van 250 miljoen aan de kernenergieproducenten. Deze heffing werd door de kernenergieproducenten aangevochten voor het Grondwettelijk Hof. Deze procedure was het argument voor Paul Magnette en Herman Van Rompuy om in het *Nucleair Protocol* overeen te komen dat GdF-Suez jaarlijks tussen 215 en 245 miljoen euro zou betalen als compensatie voor de winsten die de groep zou realiseren voor het langer openhouden van de kerncentrales.

De regering maakte hier twee fouten. Ten eerste: de nucleaire rente heeft niets te maken met een eventuele levensduurverlenging. Het bestaan van de nucleaire rente vloeit voort uit het feit dat de kerncentrales afgeschreven werden. Op het moment van de vrijmaking werden geen compensatiemaatregelen genomen om de bevolking te vergoeden voor de hogere prijzen die ze betaald hadden om de versnelde afschrijving te realiseren. De nucleaire rente wordt dus elke dag gerealiseerd en is gerelateerd aan de geproduceerde nucleaire elektriciteit. Door de levensduurverlenging loopt ze nog 10 jaar langer door, maar ze begint niet dan pas te lopen.

Het bestaan van de nucleaire rente vloeit voort uit het feit dat de kerncentrales afgeschreven werden. Op het moment van de vrijmaking werden geen compensatiemaatregelen genomen om de bevolking te vergoeden voor de hogere prijzen die ze betaald hadden om de versnelde afschrijving te realiseren. De nucleaire rente wordt dus elke dag gerealiseerd en is gerelateerd aan de geproduceerde nucleaire elektriciteit.

Ten tweede heeft de regering haar kans gemist om het afkomen van die rente wettelijk te verankeren. Het Grondwettelijk Hof oordeelde in maart 2010 dat de opgelegde heffing van 250 miljoen aan de kernenergieproducenten niet ongrondwettelijk was. Met andere woorden: een vrijgeleide voor de regering om bij wet een heffing op te leggen aan de kernenergieproducenten.

Conclusie

Onder druk van de Europese wetgeving op het vlak van de liberalisering van de energiemarkten heeft België als lidstaat zich van zijn taak gekweten om de Europese richtlijnen in wet- en decreetgeving om te zetten.

Een richtlijn omzetten door een wet aan te nemen is daarom niet hetzelfde als een visie in praktijk omzetten. De liberalisering zorgde niet voor een mentaliteitswijziging in het energiebeleid. Energiebeleid komt nog steeds tot stand na onderhandeling met de dominante speler en niet zozeer via wetten, gestemd in het parlement. Wetten zijn helaas vaak een neerslag van wat eerder aan tafel of in een besloten vergaderzaal afgesproken werd. De *Pax Electricae* en het *Nucleair Protocol* zijn daarvan pijnlijke voorbeelden.

De besproken akkoorden hebben, hoewel anders beweerd, niet bijgedragen tot een betere marktwerking, tot meer investerings- en bevoorradingszekerheid. Ze werden gemaakt op maat van één speler, waarbij de regering zich verregaand engageerde om zich te onthouden van andere beleidsmaatregelen dan overeengekomen in die akkoorden.

Het gebrek aan visie wordt pijnlijk duidelijk voor wie de actualiteit volgt. De energiediscussie vervelt tot een ad-hocdebat, afhankelijk van welk onderwerp de media haalt. De Panorama-uitzending 'Watt een kluwen' maakte de bevoorradingszekerheid tot een hoeksteen van het debat. Politieke conclusie: de kerncentrales moeten langer open blijven. Het IPA-akkoord en de gekoppelde verhitte indexdiscussie plaatste de energieprijzen op de voorgrond. Politieke conclusie: er moeten maximumprijzen komen. De aardbeving en tsunami in Japan maakten van nucleaire veiligheid een hot topic. Politieke conclusie: er komt een stresstest. Het ontbreken van een geïntegreerd

antwoord heeft alles te maken met het ontbreken van een integrale visie. Net dat zorgt voor investeringonzekerheid en een status quo waardoor energietransitie naar meer hernieuwbare energie gehinderd wordt.

Bio

Tinne Van der Straeten was federaal Parlements lid voor Groen! van 2007 tot 2010. Ze is advocaat bij Blix, gespecialiseerd in klimaat- en energierecht.